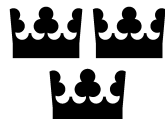

Ålderspensions- systemet vid sidan av statsbudgeten

Förslag till statsbudget för 2001

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Lagförslag	7
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1366) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	7
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1397) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	10
2.3	Förslag till ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	12
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1414) om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)	13
2.5	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)	14
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1409) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.....	16
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension	18
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1411) om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift	20
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift	22
2.10	Förslag till ändring i socialförsäkringsregisterlagen (1997:934)	24
3	Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	27
3.1	Omfattning	27
3.2	Förändringar på grund av ålderspensionsreformen	27
3.3	Utgiftsutvecklingen	29
3.4	Förslag till regeländringar	31
3.4.1	Vissa nödvändiga ändringar utan finansiell innebörd	31

Tabellförteckning

3.1	Utgifter för ålderspensioner från AP-fonden och premiereserven.....	27
3.2	Antalet personer med inkomstrelaterad ålderspension december 2000–2003	28
3.3	Antalet ålderspensionärer med fördelning efter antalet ATP-år december 1999	28
3.4	Omfördelning av ålderspensionsutgifterna mellan statsbudgeten och AP- fonden	28
3.5	Inkomstindex	29
3.6	Antalet pensionärer med ATP december 1990–1999	30
3.7	Medelpoäng, för ålderspensionärer 1985–1999	30
3.8	Utgifter vid sidan av statsbudgeten	31
3.9	Utbetalda pensioner från AP-fonden med fördelning efter kön år 1999.....	31

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

---

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1366) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1397) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. antar regeringens förslag till ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
4. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1414) om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799),
5. antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799),
6. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1409) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
7. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
8. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1411) om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift,
9. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift,
10. antar regeringens förslag till ändring i socialförsäkringsregisterlagen (1997:934)

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1366) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ i stället för dess lydelse enligt lagen (1999:1366) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

5 §

Den allmänna försäkringskassan skall besluta om en försäkrads tillhörighet till sjukpenningförsäkringen och fastställa sjukpenninggrundande inkomst. För en försäkrad som inte är bosatt i Sverige gäller detta så snart anmälan om hans inkomstförhållanden gjorts hos kassan. Av beslutet skall framgå i vad mån den sjukpenninggrundande inkomsten är att hänföra till anställning eller till annat förvärvsarbete. Sjukpenningförsäkringen skall omprövas

a) när kassan fått kännedom om att den försäkrades inkomstförhållanden eller andra omständigheter har undergått ändring av betydelse för rätten till sjukpenning eller för sjukpenningens storlek,

b) när förtidspension eller särskild efterlevandepension enligt denna lag beviljas den försäkrade eller redan utgående sådan pension ändras med hänsyn till ändring i den försäkrades arbetsförmåga eller, vid särskild efterlevandepension, förmåga eller möjlighet att bereda sig inkomst genom arbete,

c) när delpension enligt särskild lag beviljas den försäkrade eller redan utgående sådan pension ändras med hänsyn till ändring i den försäkrades arbets- eller inkomstförhållanden,

d) när tjänstepension beviljas den försäkrade, samt

---

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

e) när ett beslut om vilandeförklaring av förtidspension enligt 16 kap. 16 eller 17 § upphör.

Ändring som avses i första stycket skall gälla från och med den dag då anledningen till ändringen uppkommit. Den sjukpenninggrundande inkomst som ändrats enligt första stycket a får dock läggas till grund för ersättning tidigast från och med första dagen i den ersättningsperiod som inträffar i avslutning till att försäkringskassan fått kännedom om inkomständringen.

Under tid som anges under 1–6 får, om inte första stycket b, c eller d är tillämpligt, den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten sänkas lägst till vad den skulle ha varit närmast dessförinnan om försäkringskassan då känt till samtliga förhållanden. Detta gäller tid då den försäkrade

1. bedriver studier, för vilka hon eller han uppbär studiehjälp, studie-medel eller särskilt vuxenstudiestöd enligt studiestödslagen (1973:349), studiestöd enligt lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa, bidrag enligt förordningen (1995:938) om utbildningsbidrag för doktorander eller särskilt utbildningsbidrag,

2. genomgår vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvux) och uppbär timersättning för studierna,

3. är inskriven vid arbetsmarknadsinstitut eller genomgår arbetsmarknadsutbildning som beslutats av en arbetsmarknadsmyndighet,

4. är gravid och avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete tidigast sex månader före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför,

5. är helt eller delvis ledig från förvärvsarbete för vård av barn, om den försäkrade är förälder till barnet eller likställs med förälder enligt 1 § föräldraledighetslagen (1995:584) och barnet inte har fyllt ett år. Motsvarande gäller vid adoption av barn som ej fyllt tio år eller vid mottagande av sådant barn i avsikt att adoptera det, om mindre än ett år har förflutit sedan den försäkrade fick barnet i sin vård,

6. fullgör tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspåbud.

För en försäkrad som avses i tredje stycket 1 eller 3 skall försäkringskassan, vid sjukdom under utbildningstiden, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid. Om därvid den sjukpenninggrundande inkomsten helt eller delvis är att hänföra till anställning, skall årsarbetstiden beräknas på grundval av enbart det antal arbetstimmar som den försäkrade kan antas ha i ifrågavarande förvärvsarbete under utbildningstiden.

1. bedriver studier enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,

3. deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd eller står till arbetsmarknadens förfogande enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,

För en försäkrad som avses i tredje stycket 1 eller deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd skall försäkringskassan, vid sjukdom under den aktuella tiden, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid. Om därvid den sjukpenninggrundande inkomsten helt eller delvis är att hänföra till anställning, skall årsarbetstiden beräknas på grundval av enbart det antal arbetstimmar som den försäkrade kan antas ha i

ifrågavarande förvärvsarbete under
den aktuella tiden.

För en försäkrad som får sådan behandling eller rehabilitering som avses i 7 b § eller 22 kap. 7 § och som under denna tid får livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning enligt en annan författning skall försäkringskassan, vid sjukdom under den tid då livränta betalas ut, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid.

För en försäkrad som avses i 10 c § första stycket 1 eller 2 skall dock under studieuppehåll mellan vår- och hösttermin, då den försäkrade inte uppbär studiesocial förmån som *anges* i tredje stycket 1, sjukpenningen beräknas på den sjukpenninggrundande inkomst som följer av första–tredje styckena, om sjukpenningen blir högre än sjukpenning beräknad på den sjukpenninggrundande inkomsten enligt fjärde stycket.

För en försäkrad som avses i 10 c § första stycket 1 eller 2 skall dock under studieuppehåll mellan vår- och hösttermin, då den försäkrade inte uppbär studiesocial förmån *för studier* som *avses* i tredje stycket 1, sjukpenningen beräknas på den sjukpenninggrundande inkomst som följer av första–tredje styckena, om sjukpenningen blir högre än sjukpenning beräknad på den sjukpenninggrundande inkomsten enligt fjärde stycket.

Fjärde stycket tillämpas även för försäkrad som avses i tredje stycket 6 när den försäkrade genomgår grundutbildning som är längre än 60 dagar.

Omprövning av sjukpenningförsäkringen enligt första stycket a skall ej omfatta ändring av den försäkrades inkomstförhållanden på grund av sådant förvärvsarbete som avses i 16 kap. 15 §.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1397) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ i stället för dess lydelse enligt lagen (1999:1397) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap. 5 §

Den allmänna försäkringskassan skall besluta om en försäkrads tillhörighet till sjukpenningförsäkringen och fastställa sjukpenninggrundande inkomst. För en försäkrad som inte är bosatt i Sverige gäller detta så snart anmälan om hans inkomstförhållanden gjorts hos kassan. Av beslutet skall framgå i vad mån den sjukpenninggrundande inkomsten är att hänföra till anställning eller till annat förvärvsarbete. Sjukpenningförsäkringen skall omprövas

a) när kassan fått kännedom om att den försäkrades inkomstförhållanden eller andra omständigheter har undergått ändring av betydelse för rätten till sjukpenning eller för sjukpenningens storlek,

b) när förtidspension eller särskild efterlevandepension enligt denna lag beviljas den försäkrade eller redan utgående sådan pension ändras med hänsyn till ändring i den försäkrades arbetsförmåga eller, vid särskild efterlevandepension, förmåga eller möjlighet att bereda sig inkomst genom arbete,

c) när delpension enligt särskild lag beviljas den försäkrade eller redan utgående sådan pension ändras med hänsyn till ändring i den försäkrades arbets- eller inkomstförhållanden,

d) när tjänstepension beviljas den försäkrade, samt

e) när ett beslut om vilandeförklaring av förtidspension enligt 16 kap. 16 eller 17 § upphör.

Ändring som avses i första stycket skall gälla från och med den dag då anledningen till ändringen uppkommit. Den sjukpenninggrundande inkomst som ändrats enligt första stycket a får dock läggas till grund för ersättning tidigast från och med första dagen i den ersättningsperiod som inträffar i avslutning till att försäkringskassan fått kännedom om inkomståndringen.

Under tid som anges under 1–6 får, om inte första stycket b, c eller d är tillämpligt, den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten sänkas lägst till vad den skulle ha varit närmast dessförinnan om försäkringskassan då känt till samtliga förhållanden. Detta gäller tid då den försäkrade

1. bedriver studier, för vilka hon eller han uppbär studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395), bidrag enligt förordningen (1995:938) om utbildningsbidrag för doktorander eller särskilt utbildningsbidrag,

3. är inskriven vid arbetsmarknadsinstitut eller genomgår arbetsmarknadsutbildning som beslutats av en arbetsmarknadsmyndighet,

1. bedriver studier enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,

3. deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd eller står till arbetsmarknadens förfogande enligt de grunder som fastställs

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,

4. är gravid och avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete tidigast sex månader före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför,

5. är helt eller delvis ledig från förvärvsarbete för vård av barn, om den försäkrade är förälder till barnet eller likställs med förälder enligt 1 § föräldraledighetslagen (1995:584) och barnet inte har fyllt ett år. Motsvarande gäller vid adoption av barn som ej fyllt tio år eller vid mottagande av sådant barn i avsikt att adoptera det, om mindre än ett år har förflutit sedan den försäkrade fick barnet i sin vård,

6. fullgör tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt.

För en försäkrad som avses i tredje stycket 1 eller 3 skall försäkringskassan, vid sjukdom under *utbildningstiden*, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid. Om därvid den sjukpenninggrundande inkomsten helt eller delvis är att hänföra till anställning, skall årsarbetstiden beräknas på grundval av enbart det antal arbetstimmar som den försäkrade kan antas ha i ifrågavarande förvärvsarbete under *utbildningstiden*.

För en försäkrad som avses i tredje stycket 1 eller *deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd* skall försäkringskassan, vid sjukdom under *den aktuella tiden*, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid. Om därvid den sjukpenninggrundande inkomsten helt eller delvis är att hänföra till anställning, skall årsarbetstiden beräknas på grundval av enbart det antal arbetstimmar som den försäkrade kan antas ha i ifrågavarande förvärvsarbete under *den aktuella tiden*.

För en försäkrad som får sådan behandling eller rehabilitering som avses i 7 b § eller 22 kap. 7 § och som under denna tid får livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning enligt en annan författning skall försäkringskassan, vid sjukdom under den tid då livränta betalas ut, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid.

För en försäkrad som avses i 10 c § första stycket 1 eller 2 skall dock under studieuppehåll mellan vår- och hösttermin, då den försäkrade inte uppbär studiesocial förmån som *anges* i tredje stycket 1, sjukpenningen beräknas på den sjukpenninggrundande inkomst som följer av första–tredje styckena, om sjukpenningen blir högre än sjukpenning beräknad på den sjukpenninggrundande inkomsten enligt fjärde stycket.

För en försäkrad som avses i 10 c § första stycket 1 eller 2 skall dock under studieuppehåll mellan vår- och hösttermin, då den försäkrade inte uppbär studiesocial förmån *för studier* som *avses* i tredje stycket 1, sjukpenningen beräknas på den sjukpenninggrundande inkomst som följer av första–tredje styckena, om sjukpenningen blir högre än sjukpenning beräknad på den sjukpenninggrundande inkomsten enligt fjärde stycket.

Fjärde stycket tillämpas även för försäkrad som avses i tredje stycket 6 när den försäkrade genomgår grundutbildning som är längre än 60 dagar.

Omprövning av sjukpenningförsäkringen enligt första stycket a skall ej omfatta ändring av den försäkrades inkomstförhållanden på grund av sådant förvärvsarbete som avses i 16 kap. 15 §.

2.3 Förslag till ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 16 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 kap.

3 §²

Innan beslut meddelas i fråga om rätt till särskild efterlevandepension skall försäkringskassan undersöka om det finns skäl att vidta åtgärder för att förbättra den efterlevandes möjlighet att bereda sig inkomst genom arbete. Finner försäkringskassan att sådan åtgärd behövs, skall kassan se till att den vidtas. Detta skall gälla även vid omprövning av rätten till särskild efterlevandepension.

Som villkor för rätt till särskild efterlevandepension får uppställas att den efterlevande skall *genomgå yrkesinriktad rehabilitering, arbetsmarknadsutbildning eller annan utbildning eller medverka vid annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd*. Ett sådant villkor får även avse skyldighet för den efterlevande att vara anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen och att anta erbjudet lämpligt arbete.

Som villkor för rätt till särskild efterlevandepension får uppställas att den efterlevande skall *delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program eller genomgå viss utbildning*. Ett sådant villkor får även avse skyldighet för den efterlevande att vara anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen och att anta erbjudet lämpligt arbete.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

---

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse: 1988:881.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1414) om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1999:1414) om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)

dels att 3 kap. 13 § i stället för dess lydelse enligt lagen (1999:1414) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse,

dels att ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1999:1414) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

13 §

Den som uppbär någon av följande förmåner är försäkrad för inkomstgrundad ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och tilläggspension i form av förtidspension och efterlevandepension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring:

1. vårdbidrag, som inte enbart avser merkostnader, enligt 8 § lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag,

2. dagpenning från arbetslöshetskassa,

3. utbildningsbidrag i form av dagpenning under arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering samt ersättning vid generationsväxling,

4. utbildningsbidrag för doktorander,

6. särskilt utbildningsbidrag,

7. ersättning till deltagare i tecken-
språkutbildning för vissa föräldrar
(TUFF),

8. dagpenning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspliktiga, eller

9. stipendium som enligt punkt 12
sjunde stycket av anvisningarna till
32 § kommunalskattelagen (1928:370)
skall tas upp som intäkt av tjänst.

3. aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program,

5. korttidsstudiestöd och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349),

6. vuxenstudiebidrag enligt lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa samt särskilt utbildningsbidrag,

7. timersättning vid vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox) och ersättning till deltagare i tecken-
språkutbildning för vissa föräldrar
(TUFF),

9. stipendium som enligt 11 kap.
46 § inkomstskattelagen (1999:1229)
skall tas upp som intäkt i inkomst-
slaget tjänst.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001. Den äldre lydelsen gäller fortfarande i fråga om studiestöd som beviljats enligt den upphävda studiestödslagen (1973:349) eller enligt övergångsbestämmelserna till studiestödslagen (1999:1395).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

2.5 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 7, 10 och 13 §§ samt 5 kap. 5 § socialförsäkringslagen (1999:799) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 §

Om en förmån som avses i 4 eller 5 § utges när försäkringen skall upphöra enligt 6 § andra stycket, fortsätter försäkringen enligt 4 eller 5 § att gälla under den tid för vilken förmånen utges. *Försäkringen fortsätter också att gälla, enligt de grunder som regeringen fastställer, för den tid en person genomgår utbildning eller står till arbetsmarknadens förfogande.*

Om en förmån som avses i 4 eller 5 § utges när försäkringen skall upphöra enligt 6 § andra stycket, fortsätter försäkringen enligt 4 eller 5 § att gälla under den tid för vilken förmånen utges.

10 §

Försäkringen enligt 4 eller 5 § fortsätter att gälla efter efterskyddstiden enligt 6 § andra stycket så länge skyddsbestämmelserna om beräkning av sjukpenninggrundande inkomst i 3 kap. 5 § tredje stycket 4–6 lagen (1962:381) om allmän försäkring är tillämpliga.

Försäkringen enligt 4 eller 5 § fortsätter att gälla efter efterskyddstiden enligt 6 § andra stycket så länge skyddsbestämmelserna om beräkning av sjukpenninggrundande inkomst i 3 kap. 5 § tredje stycket 1–6 lagen (1962:381) om allmän försäkring är tillämpliga

13 §¹

Den som uppbär någon av följande förmåner är försäkrad för inkomstgrundad ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och tilläggs pension i form av förtidspension och efterlevandepension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring:

1. vårdbidrag, som inte enbart avser merkostnader, enligt 8 § lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag,
2. dagpenning från arbetslöshetskassa,
3. aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
4. utbildningsbidrag för doktorander,
5. *korttidsstudiestöd och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349),*
6. *vuxenstudiebidrag enligt lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa samt särskilt utbildningsbidrag,*
6. särskilt utbildningsbidrag,

¹ Senaste lydelse lagförslag 2.4. Ändringen innebär bl.a. att punkten 5 upphävs.

7. *timersättning vid vuxenutbildning för utvecklingsstörda (sär vux)* och ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),

7. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),

8. dagpenning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspliktiga, eller

9. stipendium som enligt 11 kap. 46 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst.

5 kap.

5 §

Ett ärende som skall avgöras av en allmän försäkringskassa och avser någon som inte är bosatt i Sverige skall avgöras av den försäkringskassa inom vars verksamhetsområde den enskilde regelmässigt tillbringar sin dygnsvila. Om dygnsvilan inte tillbringas i Sverige, skall ärendet avgöras av den försäkringskassa inom vars verksamhetsområde den enskilde regelmässigt arbetar. Är den enskilde sjöman skall ärendet, om det inte avser pension, avgöras av Västra Götalands allmänna försäkringskassa.

Ett ärende som skall avgöras av en allmän försäkringskassa och avser någon som inte är bosatt i Sverige skall avgöras av den försäkringskassa inom vars verksamhetsområde den enskilde regelmässigt tillbringar sin dygnsvila. Om dygnsvilan inte tillbringas i Sverige, skall ärendet avgöras av den försäkringskassa inom vars verksamhetsområde den enskilde regelmässigt arbetar. Är den enskilde sjöman skall ärendet, om det inte avser pension, avgöras av Västra Götalands *läns* allmänna försäkringskassa.

Om det inte med stöd av första stycket kan bestämmas till vilken försäkringskassa ärendet hör, skall ärendet avgöras av Stockholms läns allmänna försäkringskassa.

---

1. Denna lag träder i kraft i fråga om 3 kap. 13 § den 1 juli 2001 och i övrigt den 1 januari 2001.

2. Den äldre lydelsen av 3 kap. 13 § gäller fortfarande i fråga om studiestöd som beviljats enligt den upphävda studiestödslagen (1973:349) eller enligt övergångsbestämmelserna till studiestödslagen (1999:1395).

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1409) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1999:1409) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

dels att 2 kap. 5 § i stället för dess lydelse enligt lagen (1999:1409) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse,

dels att punkterna 1 och 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1999:1409) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §¹

Som pensionsgrundande inkomst av anställning räknas vidare

1. sjukpenning och rehabiliteringspenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring samt sjukpenning enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning som utgetts enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den utsträckning ersättningen har trätt i stället för en försäkrads inkomst som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst,

2. föräldrapenningförmåner enligt lagen om allmän försäkring,

3. ersättning enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närstående vård,

4. ersättning som en allmän försäkringskassa har utgett enligt 20 § lagen (1991:1047) om sjuklön,

5. livränta enligt 4 kap. lagen om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande livränta som bestäms med tillämpning av den lagen,

6. delpension enligt lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring,

7. vårdbidrag enligt 9 kap. 4 och 4 a §§ lagen om allmän försäkring, i den utsträckning bidraget inte är ersättning för merkostnader,

8. dagpenning från arbetslöshetskassa,

9. statsbidrag till arbetslösa som tillskott till deras försörjning när de startar egen näringsverksamhet,

10. utbildningsbidrag i form av dagpenning under arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering samt ersättning vid generationsväxling,

11. utbildningsbidrag för doktorander,

10. aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program,

12. korttidsstudiestöd och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349),

13. särskilt utbildningsbidrag,

13. vuxenstudiebidrag enligt lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa samt särskilt utbildningsbidrag,

¹ Ändringen innebär bl.a. att punkten 9 upphävs.

14. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),

14. *timersättning vid vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox) och ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),*

15. dagpenning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspliktiga, samt

16. bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärnämnden i den utsträckning som regeringen så föreskriver.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001.

2. Den äldre lydelsen av 2 kap. 5 § och 3 kap. 24 § gäller fortfarande i fråga om studiestöd som beviljats enligt den upphävda studiestödslagen (1973:349) eller enligt övergångsbestämmelserna till studiestödslagen (1999:1395).

1. Denna lag träder i kraft *i fråga om 2 kap. 5 § den 1 januari 2001 och i fråga om 3 kap. 24 § den 1 juli 2001.*

2. Den äldre lydelsen av 3 kap. 24 § gäller fortfarande i fråga om studiestöd som beviljats enligt den upphävda studiestödslagen (1973:349) eller enligt övergångsbestämmelserna till studiestödslagen (1999:1395).

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §¹

Som pensionsgrundande inkomst av anställning räknas vidare

1. sjukpenning och rehabiliteringspenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring samt sjukpenning enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning som utgetts enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den utsträckning ersättningen har trätt i stället för en försäkrads inkomst som arbetstagare i

allmän eller enskild tjänst,

2. föräldrapenningförmåner enligt lagen om allmän försäkring,

3. ersättning enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närstående vård,

4. ersättning som en allmän försäkringskassa har utgett enligt 20 § lagen (1991:1047) om sjuklön,

5. livränta enligt 4 kap. lagen om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande livränta som bestäms med tillämpning av den lagen,

6. delpension enligt lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring,

7. vårdbidrag enligt 9 kap. 4 och 4 a §§ lagen om allmän försäkring, i den utsträckning bidraget inte är ersättning för merkostnader,

8. dagpenning från arbetslöshetskassa,

10. aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program,

11. utbildningsbidrag för doktorander,

12. korttidsstudiestöd och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349),

13. vuxenstudiebidrag enligt lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa samt särskilt utbildningsbidrag,

14. timersättning vid vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox) och ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),

13. särskilt utbildningsbidrag,

14. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),

15. dagpenning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspliktiga, samt

¹ Senaste lydelse lagförslag 2.6. Ändringen innebär bl.a. att punkten 12 upphävs.

16. bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärskommittén i den utsträckning som regeringen så föreskriver.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001. Den äldre lydelsen gäller fortfarande i fråga om studiestöd som beviljats enligt den upphävda studiestödslagen (1973:349) eller enligt övergångsbestämmelserna till studiestödslagen (1999:1395).

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1411) om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1999:1411) om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift

dels att 2 § i stället för dess lydelse enligt lagen (1999:1411) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse,

dels att ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1999:1411) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Avgiften utgör 10,21 procent av ersättning i form av

1. sjukpenning och rehabiliteringspenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring samt sjukpenning enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning som utgetts enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den utsträckning ersättningen trätt i stället för en försäkrads inkomst av anställning enligt 2 kap. 3 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller inkomst av annat förvärvsarbete enligt 2 kap. 6 § första stycket 1–3 nämnda lag,

2. föräldrapenningförmåner enligt lagen om allmän försäkring,

3. ersättning enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närstående vård,

4. ersättning som en allmän försäkringskassa utgett enligt 20 § lagen (1991:1047) om sjuklön,

5. livränta enligt 4 kap. lagen om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande livränta som bestäms med tillämpning av den lagen,

6. delpension enligt lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring,

7. vårdbidrag enligt 9 kap. 4 och 4 a §§ lagen om allmän försäkring, i den utsträckning bidraget inte är ersättning för merkostnader,

8. dagpenning från arbetslöshetskassa,

9. statsbidrag till arbetslösa som tillskott till deras försörjning när de startar egen näringsverksamhet,

10. utbildningsbidrag i form av dagpenning under arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering samt ersättning vid generationsväxling,

11. utbildningsbidrag för doktorander,

10. aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program,

12. korttidsstudiestöd och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349),

13. särskilt utbildningsbidrag,

13. vuxenstudiebidrag enligt lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa samt särskilt utbildningsbidrag,

¹ Ändringen innebär bl.a. att punkten 9 upphävs.

14. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),
14. *timersättning vid vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox) och ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),*
15. dagpenning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspliktiga, samt
16. bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärnämnden i den utsträckning som regeringen så föreskriver.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001. *Den äldre lydelsen gäller fortfarande i fråga om studiestöd som beviljats enligt den upphävda studiestödslagen (1973:349) eller enligt övergångsbestämmelserna till studiestödslagen (1999:1395).*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Avgiften utgör 10,21 procent av ersättning i form av

1. sjukpenning och rehabiliteringspenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring samt sjukpenning enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning som utgetts enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den utsträckning ersättningen trätt i stället för en försäkrads inkomst av anställning enligt 2 kap. 3 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller inkomst av annat förvärvsarbete enligt 2 kap. 6 § första stycket 1–3 nämnda lag,

2. föräldrapenningförmåner enligt lagen om allmän försäkring,

3. ersättning enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård,

4. ersättning som en allmän försäkringskassa utgett enligt 20 § lagen (1991:1047) om sjuklön,

5. livränta enligt 4 kap. lagen om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande livränta som bestäms med tillämpning av den lagen,

6. delpension enligt lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring,

7. vårdbidrag enligt 9 kap. 4 och 4 a §§ lagen om allmän försäkring, i den utsträckning bidraget inte är ersättning för merkostnader,

8. dagpenning från arbetslöshetskassa,

10. aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program,

11. utbildningsbidrag för doktorander,

12. korttidsstudiestöd och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349),

13. vuxenstudiebidrag enligt lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa samt särskilt utbildningsbidrag,

14. timersättning vid vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox) och ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),

15. dagpenning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspliktiga, samt

13. särskilt utbildningsbidrag,

14. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),

¹ Senaste lydelse lagförslag 2.8. Ändringen innebär bl.a. att punkten 12 upphävs.

16. bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärnämnden i den utsträckning som regeringen så föreskriver.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001. Den äldre lydelsen gäller fortfarande i fråga om studiestöd som beviljats enligt den upphävda studiestödslagen (1973:349) eller enligt övergångsbestämmelserna till studiestödslagen (1999:1395).

2.10 Förslag till ändring i socialförsäkringsregisterlagen (1997:934)

Härigenom föreskrivs att 7 § socialförsäkringsregisterlagen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹

Som särskilda ärendeuppgifter får inte registreras sådana uppgifter som avses i 4 § datalagen (1973:289) eller som utgör omdöme eller annan värderande upplysning om den registrerade.

Utan hinder av första stycket får följande uppgifter registreras:

1. förekomsten av ansökan eller anmälan i ärenden som omfattas av 1 § första stycket,
2. tidpunkter, tidsperioder och belopp dels för ersättningar, dels för ersättningsgrundande förhållanden, i ärenden som omfattas av 1 § första stycket,
3. grad av nedsatt arbetsförmåga,
4. förekomsten av intyg och utlåtande av läkare eller annan intygsgivare,
5. förekomsten av rehabiliteringsutredning eller annan utredning i rehabiliteringsärende samt av fastställd rehabiliteringsplan,
6. arten av och tidpunkter för föreslagna, planerade och vidtagna rehabiliteringsåtgärder,
7. förekomsten av sådan särskild grund för beaktande av högre bostadskostnad som avses i 14 § tredje stycket och 17 § tredje stycket lagen (1993:737) om bostadsbidrag,
8. att vårdnadshavare är förordnad särskilt enligt föräldrabalken,
9. om den registrerade får eller har fått vård eller försörjning helt eller delvis på det allmännas bekostnad,
10. om den registrerade är häktad, intagen i kriminalvårdsanstalt eller i övrigt har tagits om hand på det allmännas bekostnad,
11. om den registrerade vistas eller bor i en särskild boendeform enligt socialtjänstlagen (1980:620) eller vistas eller bor på annat liknande sätt,
12. om fråga om återbetalningsskyldighet har uppkommit och i sådant fall kravåtgärder, exekutiva åtgärder, utmätningens belopp, utmätningens fria belopp och beslut om skuldsanering enligt skuldsaneringslagen (1994:334),
13. vilken personkrets enligt 5 § förordningen (1988:890) om bilstöd till handikappade som den bilstödsberättigade hör till,
14. att godmanskap eller förvaltare är anordnat enligt föräldrabalken,
15. att en förälder på grund av sjukdom eller handikapp varaktigt saknar förmåga att vårda barn,
16. att den registrerade *är berättigad till dagpenning enligt 3 § förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd,*
16. att den registrerade *får aktivitetsstöd enligt 5 § tredje stycket förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd,*
17. att den registrerade har rätt till ersättning enligt 13–19 §§ förordningen (1987:409) om bidrag till arbetshjälpmedel m.m.,
17. att den registrerade har rätt till ersättning enligt 16–22 §§ förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd,

¹ Senaste lydelse 1999:378.

18. bevakningsanledning, samt
19. anledningen till att ett ärende avslutats.

I socialförsäkringsregister som förs för handläggning av ärenden om ersättning för tandvård enligt 2 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring och förordningen (1998:1337) om tandvårdstaxa får dessutom, i fråga om vårdgivare, registreras uppgift om namn på praktik. I sådana register får vidare registreras uppgift om

1. förekomsten av begäran om förhandsprövning enligt förordningen om tandvårdstaxa samt kod för behandlingsförslag som begäran avser,
2. kod för behandling som avses i förordningen om tandvårdstaxa,
3. att den registrerade har rätt till ersättning enligt 9, 13 eller 14 § förordningen om tandvårdstaxa,
4. förhållanden som anges i 15 § andra stycket förordningen om tandvårdstaxa,
5. förekomsten av remiss, remitterande vårdgivares namn och namnet på den vårdgivare till vilken remiss har skett, samt
6. patientavgift och tandvårdsersättning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

3 Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

3.1 Omfattning

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten omfattar AP-fonden samt premiepensionssystemet. AP-fondens betalningsansvar har renodlats till att endast omfatta ålderspension, som en del av ålderspensionsreformen. Således redovisas ATP i form av förtidspension och efterlevandepension fr.o.m år 1999 under utgiftsområdena 10 respektive 11. Fonden har i stället tagit över betalningsansvaret från statsbudgeten för den folkpension i form av ålderspension som utbetalas till pensionärer med ATP. År 2001 sker de första utbetalningarna av reformerad ålderspension i form av tilläggspension, inkomstpension och premiepension. Tilläggspensionen och inkomstpensionen kommer att belasta AP-fonden. Premiépensionen betalas ut från premiepensionssystemet.

Tabell 3.1 Utgifter för ålderspensioner från AP-fonden och premiereserven

Milljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1999	Beräknat 2000	Utgifts- prognos 2000	Beräknat 2001	Beräknat 2002	Beräknat 2003
136 194	140 034	139 949	144 579	150 109	149 462

3.2 Förändringar på grund av ålderspensionsreformen

Det nya ålderspensionssystemet införs successivt. Intjänandereglerna för reformerad ålderspension trädde i kraft den 1 januari 1999. Reglerna för utbetalning av inkomstrelaterad ålderspension kommer såvitt avser personer födda 1938 eller senare att träda i kraft den 1 januari 2001. Den inkomstrelaterade ålderspensionen för dessa åldersgrupper består av tilläggspension, inkomstpension och premiepension.

Vid utgången av 2000 beräknas knappt 10 000 personer födda 1938 och 1939 ha gjort förtida uttag på den inkomstrelaterade ålderspensionen. Ålderspensionen för dessa personer beräknas för närvarande enligt reglerna i lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL, men skall räknas om enligt de reformerade reglerna den 1 januari 2001. Riksförsäkringsverket har i skrivelse (S2000/5000/SF) framfört att många kommer att få en sänkning av pensionen i samband med omräkningen. Anledningen till detta är att den s.k. garantiregeln tillämpas först fr.o.m. att pensionären fyller 65 år. Garantiregeln avser att hindra att pensionen från det reformerade ålderspensionssystemet i alltför stor omfattning avviker från pensionen enligt ATP-systemet. Av Riksförsäkringsverkets kartläggning framgår att många av de berörda personerna inte tycks ha fått tillräcklig information om omräkningen 2001. Därför avser regeringen att under hösten återkomma med förslag som mildrar effekterna vid övergången till det nya systemet.

År 2001 beräknas ytterligare 7 000 personer födda 1938 – 1940 göra förtida uttag på den inkomstrelaterade ålderspensionen enligt de nya reglerna. Utbetalningar i större omfattning sker först 2003 när personer födda 1938 fyller 65 år. Uppskattningsvis kommer ca 105 000 ålderspensionärer att få en del av sin pension i form av inkomstpension och premiepension 2003. Inkomstpensionen belastar AP-fonden. Premiepensionen betalas ut från premiepensionssystemet.

Tabell 3.2 Antalet personer med inkomstrelaterad ålderspension december 2000–2003

<i>Tusental</i>				
	2000	2001	2002	2003
Inkomstrelaterad ålderspension	1 368	1 386	1 405	1 426
varav inkomstpension och premiepension i 20-delar	0	17	25	105

Även personer födda 1937 eller tidigare berörs till viss del av det nya pensionssystemet. Enligt tidigare riksdagsbeslut skall tilläggs pensionen för personer födda 1937 eller tidigare beräknas på samma sätt som tilläggs pensionen för den s.k. mellangenerationen, dvs. för personer födda 1938 – 1953. Detta innebär att tilläggs pensionen även skall innefatta folkpensionen beräknad i förhållande till antalet ATP-år. Exempelvis skall tilläggs pensionen för en person som har 15 ATP-år utgöras dels av personens ATP, dels av 15/30 delar av hans/hennes folkpension. I de fall bosättningstiden enligt dagens regler skulle ge rätt till högre folkpension ersätts pensionären genom garantipensionen. Enligt det ursprungliga beslutet skulle de nya reglerna träda i kraft samtidigt för både mellangenerationen och för personer födda 1937 eller tidigare, nämligen 2001. Med anledning av att lagen om garantipension i sin helhet träder i kraft först 2003 har regeringen i propositionen Anpassningar i ålderspensionssystemet inför år 2001, m.m. (prop. 1999/2000:138) föreslagit att även ikraftträdandet av de nya reglerna om tilläggs pension skjuts fram till 2003, vad gäller personer födda 1937 eller tidigare.

De förestående ändringarna av sättet att beräkna tilläggs pension innebär att betalningsansvaret för folkpensionen delvis återgår till statsbudgeten. Således skall AP-fonden fr.o.m. 2003 endast belastas med den del av folkpensionen

som kan hänföras till antalet ATP-år. Den folkpension som är hänförlig till antalet bosättningsår skall belasta statsbudgeten och utbetalas i form av garantipension, oavsett om pensionären har ATP eller ej. Förändringen gäller flertalet av de pensionärer som saknar 30 ATP-år, främst kvinnor. Av tabellen nedan framgår att 685 435 pensionärer hade färre än 30 ATP-år 1999. Utgifterna från AP-fonden beräknas minska med ca 7,5 miljarder kronor på grund av ändringarna 2003. Statsbudgetens utgiftssida beräknas öka med lika stort belopp.

Tabell 3.3 Antalet ålderspensionärer med fördelning efter antalet ATP-år december 1999

Antalet ATP-år	Antalet kvinnor	Antalet män	Totalt
Färre än 30 år	507 719	177 716	685 435
30 år	186 578	487 459	674 037
Samtliga med ATP	694 297	665 175	1 359 472

Tabell 3.4 Omfördelning av ålderspensionsutgifterna mellan statsbudgeten och AP-fonden

<i>Miljoner kronor (löpande priser)</i>		
	Folkpension överförd från statsbudgeten ¹	Folkpension överförd till statsbudgeten ²
1999	41 727	
2000	42 400	
2001	43 265	
2002	44 405	7 500

¹ Enligt 1998 års beslut.

² Enligt förslag i prop. 1999/2000:127.

Under våren 2000 beslutade riksdagen om s.k. finansiell infasning vilket innebär att 155 miljarder kronor överförs från AP-fonden till statsbudgeten den 1 januari 2001, (prop. 1999/2000:46). Överföringarna från AP-fonden uppgår därmed, inklusive tidigare överfört belopp, till 245 miljarder kronor. Skälet till överföringen är bl.a. att betalningsansvaret för förtidspensioner och efterlevandepensioner i och med pensionsreformen förts över från AP-fonden till statsbudgeten. En ny bedömning av ålderspensionssystemets finansiella ställning kommer att göras 2004. Om det då bedöms rimligt skall ytterligare medel föras från fonden till statsbudgeten den 1 januari 2005.

I prop. 1993/94:250 Reformering av det allmänna pensionssystemet gjorde regeringen bedömningen att pensionsrätt för studier med studiemedel borde tillgodoräknas fr.o.m. år 1995. I samma proposition föreslog regeringen att pensionsrätt för pliktjänst skulle tillgodoräknas

fr.o.m. 1995. I prop. 1999/2000:10 om ett reformerat studiestödssystem föreslog regeringen att pensionsrätt för studier skulle tillgodoräknas för åren 1995-2000. Regeringen gör bedömningen att kostnaderna för de retroaktiva pensionsrätterna för studier respektive plikttjänst bör hanteras inom ramen för AP-fonden på samma sätt som gäller för retroaktiva pensionsrätter för barnår. Detta innebär att AP-fondens roll som buffert utnyttjas för att kompensera för de pensionsförmåner som byggts upp och som inte har täckts av avgifter för de aktuella åren. Detta har beaktats när överföringsbeloppet från AP-fonden till statsbudgeten fastställdes.

Det nya pensionssystemet ställer delvis nya krav på AP-fonden. Således har riksdagen beslutat om en ny organisation och nya placeringsregler för AP-fonden med ikraftträdande den 1 maj 2000. Målet för de nya placeringsreglerna är att få maximal avkastning vid låg risknivå. Den nya organisationen innebär att 1-5 AP-fonderna omvandlas till fyra från varandra fristående AP-fonder. Detta har skett genom att nuvarande Tredje fondstyrelsen har lagts ned och verksamheten förts över till Första fondstyrelsen. Det har även skett vissa namnändringar. Således har namnet på Första fondstyrelsen (inkl. Tredje fondstyrelsen) ändrats till Första AP-fonden. Vidare har 4-5 fondstyrelserna namnändrats till Fjärde AP-fonden respektive Tredje AP-fonden. Femte fondstyrelsen har upphört. De fyra kvarstående AP-fonderna skall tillsammans med 6:e AP-fonden utgöra buffertfonderna i det reformerade ålderspensionssystemet.

Det nya pensionssystemet har tillförts flera egenskaper i syfte att klara av finansiella påfrestningar i ekonomin, bland annat har intjänade pensionsrättigheter och utbetalda pensioner knutits till inkomstutvecklingen. Dock kvarstår vissa risker för finansiell instabilitet. Exempel på sådana risker är situationen där summan av de inkomster som skall finansiera pensionerna ökar i långsammare takt än de utbetalda pensionerna. För att hantera de kvarvarande riskerna har regeringen arbetat fram en mekanism som automatiskt stabiliserar systemet, om de långsiktiga pensionsåtagandena tenderar att bli större än vad som kan finansieras inom ramen för avgiftsuttaget. Detta presenterades i promemorian Automatisk balansering av ålderspensionssystemet, Ds 1999:43. Förslaget i promemorian bereds vidare inom regeringskansliet och Genomförandegruppen.

3.3 Utgiftsutvecklingen

Faktorer som hittills har styrt utgiftsutvecklingen är prisbasbeloppets utveckling, antalet personer med intjänad pension och medelpoängen för de nyblivna pensionärerna. I samband med att de reformerade intjänandereglerna trädde i kraft 1999 introducerades en ny faktor, inkomstindexets utveckling. Inkomstindexet för ett år visar den genomsnittliga reala förändringen av pensionsgrundande inkomster, inkomster över intjänande taket och förtidspensioner för de tre föregående åren samt prisförändringen för det närmast föregående året.

Inkomstindexets utveckling påverkar pensionsutgifterna på sikt främst genom att den enskildes pensionsbehållning årligen skrivs upp med indexets procentuella förändring. En viss inverkan har också det förhållandet att det s.k. intjänandetaket i pensionssystemet knyts till inkomstindexet. Detta sker genom att intjänandetaket, som i dag är 7,5 förhöjda prisbasbelopp, från och med 2001 skall vara 7,5 inkomstbasbelopp. Inkomstbasbeloppet skall årligen skrivas upp med inkomstindexets förändring. För startåret 2001 är inkomstbasbeloppet detsamma som det förhöjda prisbasbeloppet. Den första uppskrivningen sker 2002.

Inkomstindexets utveckling påverkar pensionsutgifterna även omedelbart genom att inkomstpensionen och tillägspensionen, inkl. tillägspensionen för personer födda 1937 eller tidigare, skall följa inkomstindexets utveckling genom årlig följsamhetsindexering kring normen 1,6. Detta innebär att pensionerna årligen skrivs upp med inkomstindexets procentuella förändring minskat med talet 1,6. Följsamhetsindexeringen ersätter därvid den hittills gällande basbeloppsframskrivningen.

Tabell 3.5 Inkomstindex

1999	2000	2001	2002	2003
100	101,73	103,63	105,15	109,11

Den inkomstgrundade pensionen från fördelningssystemet skall följsamhetsindexeras från och med året efter det år den pensionsberättigade fyller 65 år. De reformerade ålderspensionerna följsamhetsindexeras således första gången 2004 då personer födda 1938 fyller 66 år. Även tillägspensionen för personer födda 1937 eller tidigare skall följsamhetsindexeras från det året

pensionären fyller 66 år. För denna åldersgrupp har, som ovan nämnts, ikraftträdandet av bestämmelserna om tilläggspension skjutits fram till 2003. Emellertid har regeringen ansett det vara angeläget att inte vänta med följsamhetsindexeringen. I prop. 1999/2000:138 har regeringen därför föreslagit att ATP skall följsamhetsindexeras fr.o.m. 2002. Utgifterna för åren 2002 och 2003 påverkas således av följsamhetsindexeringen.

Följsamhetsindexeringen 2002 beräknas medföra en ökning av pensionsutgifterna från ATP med 1,9 %. Den reala höjningen är ca 0,4 %. Regeringen har i denna proposition föreslagit vissa förbättringar för de sämst ställda pensionärerna. Införandet av följsamhetsindexeringen innebär att även pensionärer med högre pensionsinkomster nu kan få del av den goda tillväxten i ekonomin.

Här bör även nämnas att beräkningssättet för pensionsgrundande inkomst delvis ändrades 1999. Från och med detta år görs således ett avdrag för den allmänna pensionsavgiften innan den pensionsgrundande inkomsten beräknas. På grund av detta utvecklades de pensionsgrundande inkomsterna svagare 1999 än inkomsterna generellt. Vidare påverkar det nämnda avdraget inkomstindex för 2002 som därmed också får en svagare utveckling. För att detta inte skall få effekt på utgående pensioner skall en lägre norm för följsamhetsindexeringen användas 2002. Normen -0,4 skall därmed tillämpas. Detta innebär att pensionerna skrivs upp med ett tal som överstiger inkomstindexets förändring med 0,4 procentenheter. År 2003 har effekterna av avdraget fasats ut och följsamhetsindexeringen kan därför ske kring den ordinarie normen 1,6. Inkomstindexet beräknas öka med 1,5 % 2002 och med 3,8 % 2003.

Personer födda 1937 eller tidigare kommer även fortsättningsvis få den inkomstrelaterade pensionen beräknad enligt äldre regler. Personer födda 1938 eller senare fasas successivt in i systemet. Således kommer personer födda 1938 att få 4/20 delar av den inkomstrelaterade pensionen beräknad enligt de nya reglerna. Motsvarande andel för personer födda 1939 är 5/20 osv. Resterande del av pensionen beräknas enligt reglerna för ATP. Den långa infasningstiden innebär att ATP kommer att dominera utbetalningarna under en lång tid framöver. Därför kommer medelpoängens utveckling att ha betydelse för utgiftsutvecklingen även framöver.

Ålderspensionsutgifterna från AP-fonden har visat en årlig ökning både i reala och i nominella termer. Detta kan delvis förklaras med att medelpoängen för nyblivna pensionärer är högre än poängen för de äldre som har avlidit. Också antalet pensionärer med ATP har ökat. Framförallt har det skett en markant ändring när det gäller kvinnor. De yngre kvinnorna har en helt annan anknytning till arbetsmarknaden än de som är äldre, vilket även framgår av pensionsstatistiken. Antalet kvinnor med ATP ökar årligen och poängen som ATP baseras på blir högre.

Dock tycks skillnaderna mellan kvinnor och män i pensionshänseende kvarstå under en lång tid framöver. En undersökning som baseras på vårens pensionsutskick visar att den beräknade pensionen för kvinnor i genomsnitt är ca 80 % av pensionen till män.

Tabell 3.6 Antalet pensionärer med ATP december 1990–1999

	1985	1990	1995	1999
Kvinnor	403 000	529 000	632 000	694 000
Män	591 000	636 000	657 000	665 000

Tabell 3.7 Medelpoäng, för ålderspensionärer 1985–1999

	1985	1990	1995	1999
Kvinnor	1,89	2,11	2,35	2,55
Män	3,63	4,03	4,38	4,60

Utöver verkliga inkomster ger även vissa fiktiva inkomster pensionsrätt i det reformerade ålderspensionssystemet. Ett sådant exempel är pensionsgrundande belopp för vård av små barn. Från och med 1999 betalas statlig ålderspensionsavgift på 18,5 procent för den pensionsrätt som erhålls för vård av barn. Regeringen avser återkomma med förslag till vissa förbättringar avseende barnårsrätten för adoptivföräldrar.

En viktig del i det nya pensionssystemet är premiepensionen. Avgiften, 2,5 % av den pensionsgrundande inkomsten, till premiepensionssystemet fonderas. Under denna höst får det svenska folket för första gången välja den eller de fonder och fondförvaltare som de vill skall förvalta de egna premierna. Totalt finns det drygt 450 fonder att välja mellan. En statlig förvaltning kommer även att finnas i 7:e AP-fonden för personer som hellre vill välja ett offentligt alternativ, Premievalfonden. 7:e AP-fonden kommer dess-

utom att förvalta pengarna för de personer som avstår från att välja mellan de olika placeringsalternativen. Dessa medel placeras i en speciell fond, Premiesparfonden.

Av tabellen nedan framgår att utbetalningarna från premiepensionssystemet kommer under de närmaste åren att utgöra en mycket liten del av de totala pensionsutgifterna.

Utgifterna som redovisas vid sidan av statsbudgeten för det innevarande året påverkas huvudsakligen av medelpoängens utveckling och antalsutvecklingen. Under de kommande åren påverkas utgifterna även av följsamhetsindexeringen och av vissa ovan redovisade beslut och förslag som kan hänföras till införandet av ålderspensionsreformen. Därtill belastas AP-fonden med administrationskostnaderna för ålderspensionssystemet. Utgifterna vid sidan av statsbudgeten beräknas för 2001 uppgå till 144 579 000 000 kronor. Utgifterna för åren 2002 och 2003 beräknas till 150 109 000 000 resp. 149 462 000 000 kronor.

Tabell 3.8 Utgifter vid sidan av statsbudgeten

Miljoner kronor (löpande pris)

	2000	2001	2002	2003
AP-fonden	139 949	144 575	150 098	149 407
varav administrationskostnader	1 330	1 180	1 200	1 210
Premiepensionssystemet	0	4	11	55
Totalt vid sidan av statsbudgeten	139 949	144 579	150 109	149 462

Av tabellen nedan framgår att de inkomstrelaterade ålderspensionerna, inkl. den folkpension som betalas från AP-fonden, i större utsträckning betalas till män än till kvinnor. Männens andel av de totala utgifterna uppgår till 60 %.

Tabell 3.9 Utbetalda pensioner från AP-fonden med fördelning efter kön år 1999

Totalt utbetalt i miljoner kronor	Medelbelopp i kronor	
	Kvinnor	Män
Kvinnor	53 300	81 600
Män	77 650	122 900

Källa: Socialdepartementets beräkningar.

3.4 Förslag till regeländringar

3.4.1 Vissa nödvändiga ändringar utan finansiell innebörd

Regeringens förslag: Ett antal följdändringar görs i lagen (1962:381) om allmän försäkring, socialförsäkringslagen (1999:799), lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift och i socialförsäkringsregisterlagen (1997:934). I lagen om allmän försäkring och socialförsäkringslagen görs även några rättelser och ändringar av lagteknisk karaktär.

Skälen för regeringens förslag: Regeringens arbete med regelförenklingar inom arbetsmarknadspolitiken har resulterat i ett flertal nya respektive ändrade författningar inom det område som hör till näringsdepartementet, se utgiftsområde 13. Dessa regelförenklingar har bl.a. inneburit att vissa nya begrepp inom det arbetsmarknadspolitiska området har införts. De nya begreppen har även kommit att beröra författningar inom socialdepartementets område varför ett flertal följdändringar nu föreslås i lagen (1962:381) om allmän försäkring, socialförsäkringslagen (1999:799), lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift och i socialförsäkringsregisterlagen (1997:934). Vidare föreslås ett par rättelser och ändringar av teknisk karaktär i lagen om allmän försäkring och i socialförsäkringslagen.

I 3 kap. 7 § socialförsäkringslagen anges bl.a. att försäkringen fortsätter att gälla enligt de grunder regeringen fastställer för den tid en person genomgår utbildning eller står till arbetsmarknadens förfogande. Vid sådana tillfällen får således försäkringen en utsträckt tillämpning. Enligt 3 kap. 10 § socialförsäkringslagen fortsätter försäkringen också att gälla så länge skyddsbestämmelserna om beräkning av sjukpenninggrundande inkomst enligt 3 kap. 5 § tredje stycket 4–6 lagen om allmän försäkring är tillämpliga. Det finns inte någon anledning att ha denna reglering i två olika paragrafer. Regeringen föreslår därför nu att stadgandet i 3 kap. 7 § socialförsäkringslagen tas bort och överförs till 3 kap. 5 § tredje stycket punkterna 1 och 3 lagen om allmän försäkring, med det tillägget att regeringen även får överlämna till myndighet att fast-

ställa grunderna. Som en följd härav föreslås också att 3 kap 10 § socialförsäkringslagen ändras på så sätt att en hänvisning görs till samtliga punkter i 3 kap 5 § tredje stycket lagen om allmän försäkring.

De föreslagna ändringarna i socialförsäkringsregisterlagen motsvarar i huvudsak innehållet i

den nuvarande lagen och är endast ändringar av följdkaraktär. Ändringarna får därför anses vara av sådan beskaffenhet att lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

De nu föreslagna lagändringarna har beretts med Riksförsäkringsverket.